

Prof. dr hab. Dorota Koziół
Kierownik Katedry Pielęgniarstwa i Położnictwa
Wydział Nauk o Zdrowiu, Collegium Medicum
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Kielce, dnia 26 lutego 2026 r.

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr Barbary Siekierskiej

Interprofesjonalne kształcenie studentów kierunków medycznych z wykorzystaniem
symulacji medycznej

napisanej pod kierunkiem

Promotora dr hab. n. med. Lucyny Tomaszek prof. UAFM

Promotora pomocniczego dr n. o zdr. Pauliny Kurleto

Opieka zdrowotna jest wymagającym i skomplikowanym systemem, w którym dobrze wyszkoleni specjaliści o różnym doświadczeniu i kompetencjach współpracują ze sobą, aby zapewnić coraz bardziej złożoną opiekę nad pacjentem. Konieczność współpracy w zespołach jest powszechnie uważana za korzystną dla świadczenia opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa pacjenta. Wiele badań dowodzi, że kształcenie interprofesjonalne pomaga członkom zespołu w głębszym zrozumieniu własnej roli i roli innych zawodów i ich wkładu w opiekę nad pacjentem. Ponadto, coraz więcej dowodów wskazuje na związek takiego kształcenia z poprawą zdrowia populacji, poprawą satysfakcji pacjentów i obniżenia kosztów opieki. Pomimo przekonujących argumentów o korzyściach kształcenia interprofesjonalnego wdrażanie tej metody kształcenia nadal napotyka na wiele trudności. Ostatnio zmienione i wprowadzone standardy kształcenia na kierunkach medycznych zobowiązują uczelnie do planowania zajęć w interdyscyplinarnych zespołach. Doskonałą przestrzenią do realizacji zajęć w różnych grupach zawodowych są symulacje medyczne. Symulacja medyczna jest nowoczesną, efektywną i zgodną z aktualnymi trendami edukacyjnymi metodą nauczania, która znacząco podnosi jakość kształcenia kadr medycznych. Jej wdrażanie przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa pacjentów, zwiększenia pewności zawodowej personelu oraz lepszego przygotowania do pracy w złożonym i dynamicznym środowisku klinicznym. W konsekwencji symulacja medyczna staje się nie tylko uzupełnieniem, lecz coraz częściej fundamentem współczesnej edukacji medycznej. Symulacja może być szczególnie pomocna w złożonych przypadkach klinicznych, które angażują różnych

specjalistów. Zajęcia interprofesjonalne nabierają szczególnego znaczenia na etapie przejścia studenta do praktyki zawodowej.

Interprofesjonalne kształcenie studentów kierunków medycznych z wykorzystaniem symulacji medycznej jest problemem nowym i wymagającym odpowiedzi na wiele pytań, które między innymi postawiła Doktorantka. Kolejne badania powinny analizować odległe efekty kształcenia studentów w interdyscyplinarnych zespołach. Niezwykle interesującym wątkiem byłaby analiza scenariuszy symulacyjnych w kontekście kształtowania kluczowych kompetencji, nie tylko instrumentalnych.

Podjęty przez Doktorantkę temat *Interprofesjonalne kształcenie studentów kierunków medycznych z wykorzystaniem symulacji medycznej* uważam za aktualny i nowatorski.

Ocena formalna pracy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska obejmuje 120 stron tekstu wraz z załącznikami, w układzie typowym dla prac medycznych i nauk o zdrowiu. Składa się ze spisu treści, wstępu, zdefiniowanego celu pracy i celów szczegółowych, opisu materiału i metody badań, wyników dyskusji, wniosków, omówienia implikacji praktycznych i implikacji dla przyszłych badań spisu piśmiennictwa, spisu tabel i rycin oraz aneksu.

Wstęp

Doktorantka dokonała przeglądu piśmiennictwa i na 34 stronach tekstu zamieściła streszczenie aktualnej wiedzy dotyczącej symulacji medycznej i edukacji interprofesjonalnej. Po wyjaśnieniu definicji i pojęć autorka rozprawy przeszła płynnie do przedstawienia podstawy prawnej zajęć symulacyjnych na kierunkach medycznych. Profesjonalnie zostały przedstawione teorie nauczania w symulacji medycznej, elementy niezbędne do organizacji zajęć, stanowiących zaplecze techniczne oraz struktura zajęć symulacyjnych. Sposób przedstawienia tych tematów świadczy o posiadaniu eksperckiej wiedzy Doktorantki dotyczącej symulacji medycznej. W kolejnej części wprowadzenia do badań zdefiniowano edukację interprofesjonalną. Z dużym zainteresowaniem czyta się część poświęconą analizie kształcenia interprofesjonalnego na polskich uczelniach, co wymagało od Doktorantki pozyskania informacji z różnych źródeł. W związku z podjętym tematem pozostaje część pracy dotycząca zasobów osobistych studentów kierunków medycznych, które przekładają się na efektywność działań zawodowych, poziom satysfakcji z pracy i bezpieczeństwo pacjenta. Podobnie omówienie dotyczące wykorzystania symulacji interdyscyplinarnej do kształcenia kompetencji komunikacyjnych, kulturowych i etycznych pozwala wysoko ocenić znajomość problemu przez Doktorantkę.

Część teoretyczna pracy napisana jest bardzo starannie w oparciu o aktualne piśmiennictwo. Wstęp jest wartościowym wprowadzeniem do dalszej części rozprawy. Doktorantka wykazała się perfekcyjną znajomością tematu, umiejętnością wykorzystania aktualnych źródeł informacji naukowej i logicznej budowy tekstu naukowego.

Cel pracy

Celem głównym pracy była ocena wpływu edukacji interprofesjonalnej prowadzonej metodą symulacji medycznej na zasoby osobiste oraz wybrane kompetencje generyczne studentów kierunków medycznych poprzez porównanie z grupą kontrolną, w której nie stosowano nauczania interprofesjonalnego.

Cel główny został uzupełniony 9 celami szczegółowymi.

Cel główny i cele szczegółowe pracy nawiązują do wybranego tematu badań, są sformułowane jasno i poprawnie.

Material i metody badawcze

Doktorantka przeprowadziła badanie podłużne o charakterze kohortowym, wykorzystujące metody mieszane (ilościowe i jakościowe). Badanie zostało przeprowadzone w latach 2022 - 2023 w grupie 62 studentów kierunków medycznych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Uczestnicy koła naukowego utworzyli grupę eksperymentalną ($n = 31$), natomiast studenci niebiorący udziału w tej formie zajęć zostali przypisani do grupy kontrolnej ($n = 31$).

W badaniu wykorzystano standaryzowane kwestionariusze: Inwentarz Stanu i Cechy Lęku (STAI), Skala Odczuwanego Stresu (PSS-10), Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES) oraz Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem (Mini-COPE) oraz kwestionariusze ankiety własnej, Kwestionariusz Samooceny Umiejętności Współpracy Interprofesjonalnej (KSUWI), autorski kwestionariusz „Chmura Słów” oraz Scenariusz dyskusji fokusowej. Wszystkie kwestionariusze zostały zamieszczone jako załączniki do pracy. Doktorantka szczegółowo opisała procedurę badania i wykorzystane metody analizy statystycznej.

Podsumowując rozdział zawierający informację o wykorzystanych metodach i procedurze badań stwierdzam, że mgr Barbara Siekierska opracowała projekt badania poprawny metodologicznie. Zaproponowane metody i narzędzia badawcze są adekwatne do postawionych celów badawczych.

Wyniki badań

Rozkład zmiennych socjodemograficznych był podobny w grupie eksperymentalnej i kontrolnej ($p > 0,05$). Większość studentów uczestniczyła wcześniej w kursach dotyczących zagadnień poruszanych w ramach interprofesjonalnego koła naukowego.

Poziom lęku oceniono za pomocą Inwentarza Stanu i Cechy Lęku (STAI). Nie wykazano istotnych różnic między grupą eksperymentalną i kontrolną w poziomie lęku. Wyniki pomiarów nasilenia stresu odczuwanego przez studentów (PSS 10) w grupach eksperymentalnej i kontrolnej nie różniły się istotnie w żadnym z pomiarów. Nie stwierdzono statystycznie znamiennych różnic pomiędzy grupą eksperymentalną i kontrolną w zakresie średnich wyników poczucia własnej skuteczności (skala GSES).

Wyniki zebrane przed rozpoczęciem badania wskazują, że studenci zakwalifikowani do grupy eksperymentalnej uzyskali statystycznie istotnie wyższe wyniki niż studenci w grupie kontrolnej w zakresie takich strategii radzenia sobie ze stresem jak: aktywne radzenie sobie, planowanie, poszukiwanie wsparcia instrumentalnego. Strategie te po zakończeniu badania (pomiar 3) zostały rozszerzone o strategię poszukiwanie wsparcia emocjonalnego. Natomiast studenci z grupy kontrolnej otrzymali istotnie wyższe wyniki w drugim i trzecim pomiarze w zakresie strategii unikowych (odpowiednio zaprzeczanie oraz zaprzestanie działań).

Kwestionariusz *Samooceny Umiejętności Współpracy Interprofesjonalnej* (KSUWI) pozwolił Doktorantce wykazać, że przed rozpoczęciem badania samoocena kompetencji studentów w grupie eksperymentalnej i kontrolnej była zbliżona (mediana: 72 vs. 69; $p = 0,20$), natomiast w drugim pomiarze (74 vs. 68; $p = 0,03$) oraz trzecim pomiarze (76 vs. 69; $p = 0,001$) wartości mediany były istotnie wyższe w grupie eksperymentalnej. Dodatkowo zaobserwowano istotne statystycznie, ujemne, słabe korelacje pomiędzy poziomem samooceny umiejętności współpracy interprofesjonalnej a nasileniem lęku.

Zastosowanie analizy skojarzeń (chmury słów) pozwoliło uchwycić zarówno dominujące stereotypy zawodowe, jak i subtelne przesunięcia w rozumieniu kompetencji oraz relacji zespołowych lekarza, pielęgniarki i ratownika medycznego. Wyniki wskazują, że interwencja zastosowana w grupie eksperymentalnej sprzyjała poszerzeniu perspektywy studentów, szczególnie w zakresie roli lekarza jako lidera i menedżera zespołu oraz pielęgniarki jako samodzielnego, kompetentnego partnera w procesie terapeutycznym. Najbardziej wyraźne zmiany zaobserwowano u studentów pielęgniarstwa i kierunku lekarskiego, natomiast postrzeganie własnej roli przez studentów ratownictwa medycznego pozostało relatywnie stabilne. Analiza stanowi wartościowy wkład w badania nad edukacją międzyprofesjonalną i

potwierdza jej znaczenie w kształtowaniu postaw sprzyjających współpracy w zespołach medycznych. Dyskusja fokusowa przeprowadzona w grupie eksperymentalnej trafnie ukazuje znaczenie roli lidera w zespołach interdyscyplinarnych z perspektywy studentów kierunków medycznych. Analiza wypowiedzi pozwala uchwycić zarówno korzyści edukacyjne wynikające z pełnienia funkcji lidera, jak i bariery psychologiczne oraz kompetencyjne, które jej towarzyszą. Wyniki wskazują, że doświadczenie przywództwa sprzyja wzrostowi pewności siebie, poczucia sprawczości i gotowości do podejmowania decyzji, szczególnie wśród studentów kierunku lekarskiego i ratownictwa medycznego. Jednocześnie badanie ujawnia wyraźne różnice międzykierunkowe – studenci pielęgniarstwa częściej deklarowali dyskomfort, obawy i preferencję ról wspierających, co autorzy słusznie wiążą z poczuciem niewystarczających kompetencji oraz trudnościami w pracy zespołowej w środowisku interdyscyplinarnym.

Istotnym walorem badania jest podkreślenie roli atmosfery wsparcia, komunikacji i dobrowolności w przyjmowaniu funkcji lidera, co ma bezpośrednie implikacje dla projektowania zajęć interprofesjonalnych. Przedstawione wyniki badania jakościowego w sposób pogłębiony ukazują wpływ zajęć interprofesjonalnych na zmianę postrzegania ról zawodowych, kompetencji oraz relacji hierarchicznych pomiędzy studentami kierunków medycznych. Analiza wypowiedzi z dyskusji fokusowych jednoznacznie wskazuje, że wspólna nauka i praca zespołowa sprzyjają przełamywaniu stereotypów, budowaniu wzajemnego szacunku oraz wzmacnianiu zaufania między przyszłymi przedstawicielami różnych profesji medycznych.

Badanie potwierdza, że zajęcia interprofesjonalne umożliwiają studentom lepsze zrozumienie zakresu kompetencji innych zawodów oraz realnych możliwości współpracy w warunkach klinicznych. Szczególnie istotne są obserwowane zmiany w postrzeganiu pielęgniarek przez studentów kierunku lekarskiego oraz lekarzy przez studentów pielęgniarstwa, co wskazuje na redukcję uproszczonych schematów hierarchicznych. Jednocześnie wyniki ujawniają napięcia wynikające z różnic w tempie działania i stylach pracy, zwłaszcza w odniesieniu do studentów ratownictwa medycznego, co stanowi cenną wskazówkę dla projektowania przyszłych programów dydaktycznych. Studenci dyskutowali nad dwiema formami zajęć interprofesjonalnych: kołem naukowym i fakultetem. Większość opowiedziała się za kołem naukowym, podkreślając dobrowolność udziału, wyższe zaangażowanie oraz możliwość uczestnictwa przez kilka semestrów. Obawiano się, że forma fakultatywna mogłaby obniżyć motywację i poziom zajęć, traktowanych jako obowiązek do zaliczenia. Zwolennicy fakultetu wskazywali jednak na jego lepszą organizację i łatwiejszą synchronizację planów.

Studenci zgodnie podkreślali niedobór zajęć z medycyny ratunkowej, symulacji klinicznych oraz dużą wartość edukacji interprofesjonalnej w nauce współpracy zespołowej.

Podsumowanie

Przedstawione badanie dostarcza spójnych i wielowymiarowych dowodów na pozytywny wpływ edukacji interprofesjonalnej na rozwój kompetencji współpracy, zmianę postrzegania ról zawodowych oraz kształtowanie postaw sprzyjających efektywnej pracy zespołowej wśród studentów kierunków medycznych. Pomimo braku istotnych różnic między grupami w zakresie poziomu lęku, stresu i ogólnej skuteczności własnej, interwencja interprofesjonalna wyraźnie wiązała się z bardziej adaptacyjnymi strategiami radzenia sobie ze stresem oraz istotnym wzrostem samooceny umiejętności współpracy, co dodatkowo korelowało z niższym poziomem lęku. Zastosowanie metod jakościowych (analiza skojarzeń, dyskusja fokusowa) umożliwiło uchwycenie subtelnych, lecz znaczących zmian w rozumieniu kompetencji i relacji między zawodami medycznymi, w tym redukcję stereotypów i hierarchizacji opartej wyłącznie na przynależności zawodowej. Szczególnie istotne okazały się zmiany w postrzeganiu roli pielęgniarki i lekarza oraz wzrost znaczenia przywództwa opartego na współpracy, komunikacji i wsparciu zespołu. Jednocześnie badanie ujawniło różnice międzykierunkowe w gotowości do podejmowania ról liderek, wskazując na potrzebę stopniowego i bezpiecznego rozwijania tych kompetencji, zwłaszcza wśród studentów pielęgniarstwa.

Mocną stroną pracy jest bogaty materiał empiryczny, triangulacja danych ilościowych i jakościowych oraz wyraźne implikacje praktyczne dla projektowania programów kształcenia. Ograniczenia, takie jak subiektywny charakter części danych i brak pogłębionej analizy ilościowej kompetencji liderek, nie podważają jednak wartości wniosków. Całość stanowi istotny wkład w rozwój edukacji międzyprofesjonalnej i jednoznacznie wskazuje na potrzebę jej systemowego, długofalowego wdrażania jako integralnego elementu kształcenia przyszłych pracowników ochrony zdrowia.

Dyskusja

Dyskusja została opracowana w sposób kompleksowy, logiczny i dobrze osadzony w aktualnej literaturze przedmiotu. Doktorantka trafnie interpretują uzyskane wyniki, konsekwentnie odnosząc je do badań krajowych i międzynarodowych, co wzmacnia wiarygodność wniosków i pozwala umiejscowić badanie w szerszym kontekście edukacji medycznej. Szczególną wartością dyskusji jest pogłębiona analiza strategii radzenia sobie ze stresem, kompetencji współpracy interprofesjonalnej, wzajemnego postrzegania zawodów medycznych oraz roli lidera, z uwzględnieniem zarówno mechanizmów psychologicznych, jak i uwarunkowań

dydaktycznych. Na uwagę zasługuje wyważone podejście do wyników nieistotnych statystycznie – brak różnic w poziomie lęku, stresu i poczucia własnej skuteczności został rzetelnie wyjaśniony, bez nadinterpretacji, z uwzględnieniem ograniczeń próby i specyfiki interwencji. Doktorantka słusznie podkreśla, że główne efekty edukacji interprofesjonalnej ujawniają się w obszarach kompetencji psychospołecznych i zespołowych, a niekoniecznie w bezpośredniej redukcji stresu.

Dyskusja jasno wskazuje implikacje praktyczne dla projektowania programów kształcenia, zwłaszcza potrzebę systematycznego rozwijania kompetencji współpracy i przywództwa oraz poszukiwania elastycznych modeli organizacji zajęć interprofesjonalnych. Całość stanowi dojrzałą, merytorycznie spójną i krytyczną analizę wyników, będącą istotnym wkładem w rozwój badań nad edukacją interprofesjonalną w ochronie zdrowia.

Doktorantka trafnie zdiagnozowała mocne strony i ograniczenia badania oraz wskazuje implikacje dla badań w przyszłości.

Wnioski

Pracę kończy 5 podsumowujących wyniki badań wniosków, który wynikają z przeprowadzonego badania. Mała nieścisłość dotyczy pierwszej części wniosku pierwszego, w którym Doktorantka wskazała rozwój zasobów osobistych (co sugeruje wszystkich), tymczasem dalej stwierdza, że nie wykazano różnic w obniżeniu lęku i stresu oraz poczucia własnej skuteczności. Wniosek może być w przyszłości preredagowany.

Piśmiennictwo

Spis piśmiennictwa uszeregowanego według kolejności alfabetycznej. Doktorantka przeanalizowała aktualne piśmiennictwo głównie anglojęzyczne.

Podsumowanie i końcowa ocena pracy

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska Pani mgr Barbary Siekierskiej *Interprofesjonalne kształcenie studentów kierunków medycznych z wykorzystaniem symulacji medycznej* stanowi wartościowy i metodologicznie spójny wkład w badania nad edukacją interprofesjonalną w zawodach medycznych. Doktorantka w sposób rzetelny łączy wyniki ilościowe i jakościowe, trafnie identyfikując obszary, w których interwencja przynosi największe efekty – przede wszystkim w zakresie kompetencji współpracy, postaw zespołowych oraz adaptacyjnych strategii radzenia sobie ze stresem. Na szczególne podkreślenie zasługuje pogłębiona analiza zmian w postrzeganiu ról zawodowych oraz znaczenia przywództwa w zespołach interdyscyplinarnych. Praca cechuje się krytycznym podejściem do wyników nieistotnych statystycznie i unika nadinterpretacji danych. Całość dostarcza istotnych wniosków

praktycznych dla projektowania i wdrażania programów kształcenia interprofesjonalnego na studiach medycznych.

Doktorantka nie sformułowała problemów badawczych, którymi zwykle posługujemy się w pracach z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu, ale postawione cele zostały osiągnięte w toku badania.

Podsumowując, przedłożona mi do oceny rozprawa doktorska Pani mgr Barbary Siekierskiej *Interprofesjonalne kształcenie studentów kierunków medycznych z wykorzystaniem symulacji medycznej* stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.). Doktorantka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie wybranego tematu badań oraz posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Dlatego mam zaszczyt zwrócić się do Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Medyczne Federacji Naukowej Uniwersytet VIZJA o dopuszczenie Pani mgr Barbary Siekierskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

W uznaniu dużej wartości poznawczej, staranności i dojrzałości naukowej oraz znaczącej wartości praktycznej badania wnoszę o wyróżnienie rozprawy doktorskiej.

Kielce, dnia 26 lutego 2026 roku

prof. dr hab. Dorota Koziół